

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРАВА, ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра державно-правових дисциплін
Заочне відділення

ДИПЛОМНА РОБОТА
магістра
на тему:
«Процедурні та технологічні особливості надання
правової допомоги в Україні»

Виконав:

студент II курсу, спеціальності
262 «Правоохоронна діяльність»

Гудима В. Д.

Науковий керівник:

д.ю.н., доцент
МАНЬКО Д. Г.

Рецензент:

к.ю.н., доцент
Арабаджи Н. Б.

АНОТАЦІЯ

Гудима В. Д. Процедурні та технологічні особливості надання правової допомоги в Україні. – На правах рукопису.

Дипломна робота магістра, спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність», Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 2021 рік.

Дипломна робота магістра присвячена розкриттю правової природи та особливостей технологічно-процедурного механізму здійснення правової допомоги в Україні. Поняття правової допомоги досліджується у порівнянні із суміжними категоріями юриспруденції. Особлива увага приділена критеріям класифікації та суб'єктному складу правової допомоги.

Сутність правової допомоги розкривається під час співставлення юридичної діяльності та правової послуги. Правова допомога як процес перетікає в якості юридичної діяльності кваліфікованого суб'єкта та виражається зовні у вигляді правової послуги – результату юридичної діяльності.

У вступі подана основна мета та завдання дослідження, встановлені предмет та об'єкт дипломної роботи магістра.

Перший розділ «Теоретичні засади дослідження правової допомоги», присвячено аналізу правової допомоги, її поняття, ознак та зв'язку із суміжними категоріями юриспруденції. Окрема увага приділена питанням класифікації.

Другий розділ «Особливості механізмів надання правової допомоги», присвячено дослідженню суб'єктів надання та отримання правової допомоги, технологій надання безоплатної правової допомоги та надання допомоги у судочинстві.

Третій розділ «Міждержавне співробітництво України у сфері правової допомоги» присвячено розкриттю механізмів надання та отримання правової допомоги за міжнародними угодами.

У висновках подаються основні положення та здобутки, які отримали належне наукове обґрунтування в процесі виконання встановлених у дипломній роботі магістра завдань.

Ключові слова: правовладдя, правова допомога, безоплатна правова допомога, адвокат, судочинство.

SUMMARY

Hudyma V. D. Procedural and technological features of legal aid in Ukraine. – On the rights of the manuscript.

Master's thesis, specialty 262 "Law Enforcement activity", International Humanitarian University, Odessa, 2021.

The master's thesis is devoted to the disclosure of the legal nature and features of the technological and procedural mechanism of legal aid in Ukraine. The concept of legal aid is studied in comparison with related categories of jurisprudence. Particular attention is paid to the classification criteria and the subject composition of legal aid.

The essence of legal aid is revealed when comparing legal activity and legal service. Legal aid as a process flows as a legal activity of a qualified entity and is expressed externally in the form of a legal service - the result of legal activity.

The introduction presents the main purpose and objectives of the study, established the subject and object of the master's thesis.

The first section "Theoretical principles of legal aid research" is devoted to the analysis of legal aid, its concept, features and connection with related categories of jurisprudence. Particular attention is paid to classification issues.

The second section, "Peculiarities of Legal Aid Mechanisms", is devoted to the study of the subjects of providing and receiving legal aid, technologies for providing free legal aid and assistance in legal proceedings.

The third section "Interstate cooperation of Ukraine in the field of legal aid" is devoted to the disclosure of mechanisms for providing and receiving legal aid under international agreements.

The conclusions present the main provisions and achievements that have received proper scientific justification in the process of performing the tasks set in the master's thesis.

Key words: rule of law, legal aid, free legal aid, lawyer, legal proceedings.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	2
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади дослідження правової допомоги	10
1.1. Загальнотеоретична характеристика правової допомоги.....	10
1.2. Правова допомога в системі категорій юриспруденції.....	16
1.3. Види правової допомоги	25
РОЗДІЛ 2. Особливості механізмів надання правової допомоги.....	38
2.1. Суб'єкти надання правової допомоги	38
2.2. Технології надання безоплатної правової допомоги.....	50
2.3. Процедури правової допомоги у судочинстві.....	58
РОЗДІЛ 3. Міждержавне співробітництво України у сфері правової допомоги	71
Надання та отримання правової допомоги за міжнародними угодами.....	71
ВИСНОВКИ.....	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	87

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баганець О. Переваги та недоліки нового Кримінального процесуального кодексу України. Пропозиції щодо внесення змін та доповнень до проекту нового Кримінального процесуального кодексу України. URL: <http://www.yurincom.com/ua/consultation/faq/?id=10787>
2. Бірюкова А. Проблемні аспекти здійснення захисту та надання правової допомоги адвокатами // Юридична Україна. – 2005. - № 1. – С. 49-54.
3. Бірюкова А.М., Гончаренко С.В. Щодо проекту закону України «Про правову допомогу», розробленого Міністерством юстиції України: Зауваження і пропозиції // Адвокат. – 2004. – С. 17-20.
4. Бова Є.Ю. Організація безоплатної правової допомоги в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Київ, 2009. – 21 с.
5. Виноградова О.І. Міжнародне співробітництво України у галузі боротьби зі злочинністю (кримінально-процесуальний аспект). – Дис.. канд.юрид.наук. – Харків, 2000. – 230 с.
6. Гавриш Т.С. Проблеми правової регламентації міжнародного співробітництва у галузі надання Україною правової допомоги по кримінальних справах // Держава і право : Юридичні і політичні науки. – 2001. – Вип. 13. – С. 381-388.
7. Галущенко Г.В. Особливості колізійних норм міжнародних договорів України про правову допомогу // Держава і право: Юридичні і політичні науки. – 2000. - № 5. – С. 361-365.
8. Гончар І. Заплачено – ще не доведено. Про межі відшкодування витрат на адвоката відповідачем // Український адвокат. – 2012. - № 2 (42). – С. 20.
9. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. // Відомості Верховної Ради України від 11.02.1992 р. – 1992 р. - № 6. – Ст. 56.
10. Гребенюк В.М. Договірні відносини України у сфері взаємодопомоги у кримінальних справах (теорія і практика) : Автореф. дис... канд. юрид. наук – К. ; 1997. – 20 с. С. 7.

11. Декларація про державний суверенітет України № 55-12 від 16.07.1990 р. // Відомості Верховної ради УРСР. – 1990. - № 31. – Ст. 429.
12. Дрішлюк К.В. Надання безоплатної правової допомоги в кримінальному процесі // Актуальні проблеми держави і права. – 2006. – Вип. 27. – С. 20-25.
13. Дубчак Н.С. Загальна характеристика правових послуг, що надаються юридичними клініками // Держава і право. – 2012. – Вип. 56. – С. 73-78.
14. Европейский Суд по правам человека. Избранные решения: В 2 т. – Т. 1 / Председ. редакцион. коллегии – д. ю. н., проф. В. А. Туманов. – М.: Издательство «НОРМА», 2000. – С. 424-425.
15. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах від 07.10.2002 р.: Міжнародний документ // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 2006. - № 5. – С. 564. – Ст. 1156.
16. Слов В.А. Основи адвокатської етики : посіб. викладача / В.А. Слов; за заг. ред. Н.А. Рудницької. К. : Прецедент, 2010.132 с.
17. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства (Страсбург,1988р.), з поправками від 28 листопада 1988 р., 6 грудня 2002 р., 19 травня 2006 р. // Верховна Рада України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_343
18. Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 29. Ст. 367.
19. Захарова О. Відшкодування витрат на правову допомогу // Адвокат. – 2007. – № 11-12. – С. 85-86.
20. Зведена резолюція II з'їзду адвокатів України від 26 листопада 2006 р. // Адвокат. – 2006. - № 1. – С. 45-46.
21. Зейкан Я.П. Захист у кримінальній справі: Наук. - практ. посіб. – К.: Вища шк., 2002. – 271 с.

22. Карпачова Н. Міжнародні стандарти у галузі прав і свобод людини та проблеми їх реалізації в Україні. *Право України*. 2009. № 4. С. 6-12.
23. Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М. Загальна теорія держави і права: Підручник. – Львів: Новий світ. – 2000, 2003. – С. 375.
24. Кирилюк Д. Міжнародно-правові стандарти права особи на правову допомогу та їх імплементація у законодавстві України // *Юридичний журнал*. – 2005. - № 12. – С. 46-48.
25. Клименко О. Право на безоплатну правову допомогу: європейські стандарти та українські реалії // *Право України*. – 2007. - № 10. – С. 125-128.
26. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. // *Голос України* від 23.08.2005. - № 158.
27. Компанейцев С. В. Професійний обов'язок як структурний елемент деонтологічних засад діяльності адвоката. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 6. С. 115–118.
28. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ // *Голос України* від 10.01.2001. - № 3.
29. Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 2006 р., № 5, /Книга 1/, стор. 564, стаття 1156.
30. Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 07.10.2002 // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 2006. - № 5. – С. 564. – Ст. 1156.
31. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // *Відомості Верховної Ради*. – 1996. - № 30. – Ст. 141.
32. Крестовская Н.Н., Матвеева Л.Г. Теория государства и права: Элементарный курс. Издание второе. – Х.: Одиссей, 2008. – С. 282.
33. Крижанівський А. Ф. Правозахисна діяльність адвоката як фактор правопорядку. *Адвокат*. 2007. № 11/12. С. 37-43.

34. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. // *Голос України* від 19.05.2012. - № 90-91.
35. Лобач В. Проблемні питання правової допомоги у кримінальному судочинстві // *Прокуратура, людина, держава.* – 2004. - № 2(32). – С. 42-50.
36. Маланюк Л.Г. Проведення у кримінальних справах, пов'язане з міжнародними відносинами, за законодавством України: Автореф... дис. канд. юрид. наук. / Академія адвокатури України. – К., 2004. – 20 с.
37. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права / відп. за вип. С. Головатий. Київ, 1995. 40 с.
38. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права : прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042
39. Наливайко В.С. Поняття і значення правової допомоги в Україні // *Юриспруденція: теорія і практика.* – 2009. – № 2. – С. 17-24.
40. Національний класифікатор України «Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010»: Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 11.10.2010 р. / URL: <http://www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/document.html>.
41. Новий тлумачний словник української мови у трьох томах / Укладачі: В.В. Яременко, О.М. Сліпущко. – К., 2003. – Т. 1. – 926 с. С.827
42. Оборотов Ю.М. Теорія держави і права (прагматичний курс): Екзаменаційний довідник. – Одеса: Юридична література, 2006. – 184 с. С. 81.
43. Основні принципи незалежності судових органів, схвалені резолюціями Генеральної Асамблеї ООН 40/32 від 29 листопада 1985 року і 40/146 від 13 грудня 1985 року / Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_201
44. Павлик Л. Розвиток правових відносин та міжнародної правової допомоги // *Право України.* – 2005. - № 5.- С. 129-133.

45. Правила адвокатської етики, схвалені Вищою кваліфікаційною комісією адвокатури при Кабінеті Міністрів України 01 жовтня 1999 року (протокол від 01-02 жовтня 1999 року № 6/VI). URL: <http://yourlawyer.in.ua/ru/zakonodavstvo/49-advokatskaya-etika.html?start=2>

46. Правова допомога: зарубіжний досвід та пропозиції для України / [Автори-упорядники: О.А. Банчук, М.С. Демкова]. – К.: Факт, 2004. – 336 с. С.9

47. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. // Офіційний вісник України від 23.08.2012. – 2012 р. - № 62. – Стор. 17. – Ст. 2509.

48. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 року // Голос України від 08.07.2011 - № 122.

49. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. // Голос України від 05.04.2006. - № 62.

50. Про застосування законодавства, яке забезпечує право на захист у кримінальному судочинстві: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2003 р. / Офіційний сайт Верховної ради України URL: [.http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-03](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-03)

51. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 01.11.1996 р. / Офіційний сайт Верховної ради України URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/card/v0009700-96>

52. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. // Голос України від 08.06.1991.

53. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. // Голос України від 22.10.1996 р.

54. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. // Голос України від 13.11.1992 р.

55. Про Концепцію формування системи безоплатної правової допомоги в Україні: Указ Президента України від 09.06.2006 р.// Урядовий кур'єр від 21.06.2006 р. - № 114.

56. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. // Відомості Верховної Ради України від 10.12.2004 – 2004 р. - № 50. – Ст. 540.

57. Про Національну програму правової освіти населення: Указ Президента України від 18.10.2001 р. // Офіційний вісник України від 09.11.2001 р. – 2001 - № 43. – Ст. 1921.

58. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. // Відомості Верховної Ради України від 28.09.1993 – 1993р. – № 39. – Ст. 383.

59. Про правонаступництво України: Закон України від 12 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України від 12.11.1991 – 1991 р. - № 46. – Ст. 617.

60. Про соціальні послуги: Закон України від 19.06.2003 р. // Відомості Верховної Ради України від 07.11.2003 – 2003 р. - № 45. – Ст. 358.

61. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу) від 30.09.2009 р. // Офіційний вісник України від 23.10.2009. – 2009 р. - № 79 - Стор. 62. - Ст. 2694.

62. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Солдатова Геннадія Івановича щодо офіційного тлумачення ст. 59 Конституції України та ст. 44 КПК України від 16.11.2000 р. // Вісник Конституційного суду України. – 2001. - № 9. – С. 24-30.

63. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Солдатова Геннадія Івановича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України, статті 44 Кримінально-процесуального кодексу України, статей 268, 271 Кодексу

України про адміністративні правопорушення (справа про право вільного вибору захисника) від 16 листопада 2000 року № 13-рп/2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-00#Text>

64. Скакун О.Ф. Теорія держави і права. – Харків, 2001. – 840 с.
65. Смирнов М. Поняття і сучасний стан інституту взаємної правової допомоги в кримінальних справах // Право України. – 2003. - № 10. – С. 40-43.
66. Смирнов М.І. Особливості надання взаємної правової допомоги у кримінальних справах з використанням методу відеоконференцзв'язку: Автореф... дис. канд. юрид. наук. / Національна академія внутрішніх справ. – К., 2005. – 21 с.
67. Справа «Бонер і Максвелл проти Сполученого Королівства (Boner & Vaxwell v. the United Kingdom) / Вибрані рішення Європейського суду з прав людини (1993-2002 рр.). Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування АПрН України. Серія II. Коментарі прав і законодавства. Вип. 3 / Редкол.: П.М. Рабінович та ін. – Х.: Консул, 2003. – 464 с.
68. Справа «Загородній проти України» (заява № 27004/06) : Рішення Європейського Суду з прав людини від 24.11.2011 р. // Офіційний вісник України від 18.05.2012 р. – 2012. - № 35. – Ст. 1330.
69. Справа «Шабельник проти України» (заява № 16404/03) : Рішення Європейського Суду з прав людини від 19.02.2009 р. // Офіційний вісник України від 09.11.2009 р. – 2009. - № 84. – Ст. 2855.
70. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / за ред.. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – 2–е вид., перероб. і допов. К.: Юрінком Інтер, 2008. 688 с.
71. Теорія держави і права: Навч. посіб. / В.М. Субботін, О.В. Філонов, Л.М. Князькова, І.Я. Тодоров. К.: Знання, 2005. 327 с.

72. Теорія держави та права : [підруч.] / Є. О. Гіда, Є. В. Білозьоров, А. М. Завальний та ін.; за заг. ред. Є. О. Гіди. К. : ФОП О. С. Ліпкан, 2011. 576 с.
73. Титикало Р. Детермінація визначення «правова та юридична допомога» у теорії адміністративного права // Право України. – 2008. - № 3. – С. 94-97.
74. Ткач К. Системи правової допомоги у цивільному судочинстві Англії // Вісник прокуратури. – 2010. - № 7. – С. 105-113.
75. Харитонов Є.О., Пересунько С.І. До питання про місце кримінально-процесуального права у загальній системі права. Актуальні проблеми держави та права: Зб. наук. пр.: Вип. 10. – Одеса: Одеська національна юридична академія, 2001. – С. 39-40.
76. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. - № 11. – Ст. 46.
77. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. // Голос України від 18.05.2004. - № 89.
78. Черноус Ю. Міжнародна правова допомога у розслідуванні злочинів: сучасний стан та перспективи розвитку // Право України. – 2007. - № 6. – С. 141-145.
79. Шрамко Ю. До формування системи безоплатної правової допомоги в Україні // Віче. – 2007. - № 16 (спецвипуск). – С. 30-32.
80. Юридична енциклопедія : В 6 т. / Редкол. : Ю.С. Шемчушенко (голова редкол.) та ін. – К. : «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1998 – Т. 5 : П-С. – 2003. – 736 с. С. 24.
81. Яворська Г.Х. Вплив правової освіти на формування культури правників // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького. Серія: педагогічні та психологічні науки. – 2009. - № 49. – С. 82-84.